

Joanna TOCZYŃSKA, Małgorzata RZEPKA
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania
Instytut Zarządzania i Administracji

CELE I PERSPEKTYWY SYSTEMU EDUKACJI W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH W POLSCE

Streszczenie. W artykule przedstawiono cele edukacji w świetle wytycznych unijnych i krajowych, zbadano trendy demograficzne w przedziale wiekowym szkół ponadgimnazjalnych w Polsce i województwie śląskim do 2035 roku, przeanalizowano plany zadań naborowych i ich wykonanie w latach 2009-2012 na przykładzie miasta Zabrze. Na tej podstawie sformułowano główne wyzwania szkolnictwa ponadgimnazjalnego w Polsce, jak: niże demograficzne w najbliższych latach, otoczenie konkurencyjne, wysokie wymagania do jakości kształcenia. Aby sprostać tym wyzwaniom, szkoła ponadgimnazjalna powinna podjąć się wielu działań w kierunku podwyższenia jakości kształcenia, a w szczególności w zakresie zarządzania jakością kształcenia, co obecnie jest zbywane na dalszy plan. Podobnie jak w szkolnictwie wyższym, jednym z narzędzi jest wdrożenie Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

OBJECTIVES AND PROSPECTS EDUCATION SYSTEM IN SECONDARY SCHOOLS IN POLAND

Summary. The article presents goals of education in the light of EU and national guidelines, in which demographic trends were examined in the age group of upper secondary schools in Poland and in the Silesian Voivodeship until the year 2035, plans of recruitment tasks and their performance were analyzed in the period 2009-2012 based on example of Zabrze city. On this basis were formulated key challenges of upper secondary education in Poland, such as: demographic depressions in the coming years, competitive environment, high requirements for the quality of education. In order to meet these challenges upper secondary school should undertake a number of activities in order to increase the quality of education and in particular in the field of quality management education what is now taken aside. Like the university, one of the tools should be the implementation of a Quality Management System Training.

1. Wstęp

Zadaniem szkoły jest przede wszystkim dbanie o wszechstronny rozwój młodego człowieka, czyli promowanie edukacji, która umożliwi rozwój indywidualnych predyspozycji i zdolności. Wobec tego potrzebna jest edukacja, która spełnia bardzo konkretne funkcję, czyli edukacja: prodemokratyczna, obywatelska, wielokulturowa, przygotowująca uczniów do krytycznego analizowania i selekcjonowania informacji oraz do radzenia sobie na rynku pracy i przede wszystkim do aktywnego udziału w kreowaniu rzeczywistości¹.

Z każdego etapu kariery szkolnej uczący się powinien wychodzić osobowościowo bardziej wszechstronny, zawodowo sprawniejszy, życiowo bardziej zaradny, wyposażony w umiejętności skutecznego, zespołowego działania i osiągnięcia zamierzonych celów. Dlatego też inwestowanie w rozwój kapitału ludzkiego jest priorytetem dla rozwoju gospodarczego, który umożliwia realizację celów ekonomicznych i podstawowych celów rozwoju ludzkiego.

Dla wykonania tak postawionych zadań placówki edukacyjne muszą rozpatrywać swoją misję nie tylko z punktu widzenia procesu dydaktycznego, lecz także z punktu widzenia zarządzania organizacją, jaką jest szkoła. W warunkach niżu demograficznego w otoczeniu konkurencyjnym podnoszenie jakości kształcenia i zarządzanie jakością przybiera postać problemu być albo nie być. W szczególności problem ten dotyczy szkół ponadgimnazjalnych, gdzie uczniowie dokonują szerszych wyborów kierując się nie tylko miejscem lokalizacji szkoły w pobliżu miejsca zamieszkania, lecz także poziomem wykonania przez szkołę jej celów, wizerunkiem, ofertą programów edukacyjnych i dydaktycznych oraz przyjaznym nastawieniem. Spadkowe trendy ludności oraz postawione cele kształcenia są największymi wyzwaniem w warunkach konkurencji dla placówek edukacyjnych na poziomie ponadgimnazjalnym.

Celem artykułu jest zbadanie wyzwań i perspektyw edukacji szkolnej w świetle wytycznych unijnych i krajowych; ocena demograficznych aspektów możliwego rozwoju szkół średnich, ze szczególnym uwzględnieniem szkół ponadgimnazjalnych w województwie śląskim; zaakcentowanie problemów zarządczych szkół ponadgimnazjalnych na tle prognoz ludności oraz zidentyfikowanych trendów.

2. Cele edukacji w świetle strategii Europa 2020

17 czerwca 2010 r. Rada Europejska zatwierdziła nową strategię rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020 **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego**

---

¹ Mazurkiewicz G.: Jakość edukacji. Różne perspektywy. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2012, s. 83-89.

rozwaju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Dokument ten jest kontynuacją i rozwinięciem poprzedniej Strategii Lizbońskiej 2000-2010. Fundamentalnym celem, który nie uległ zmianie, jest przyśpieszenie wzrostu gospodarczego i zwiększenie zatrudnienia w krajach UE. Strategia „Europa 2020” obejmuje trzy współzależne i wzajemnie powiązane priorytety²:

- wzrost inteligentny,
- wzrost zrównoważony,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu.

Do monitorowania postępów w realizacji powyższych priorytetów na poziomie UE zaproponowano pięć celów głównych (rozwojowych), które zostały przedstawione na rys. 1.

Cel 1:	Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%
Cel 2:	Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej
Cel 3:	Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 %
Cel 4:	Podniesienie poziomu wykształcenia
Cel 5:	Wspieranie włączenia społecznego

Rys. 1. Cele rozwojowe Strategii „Europa 2020”

Fig. 1. The development objectives of the Strategy "Europe 2020"

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europa..., op.cit., s. 4.

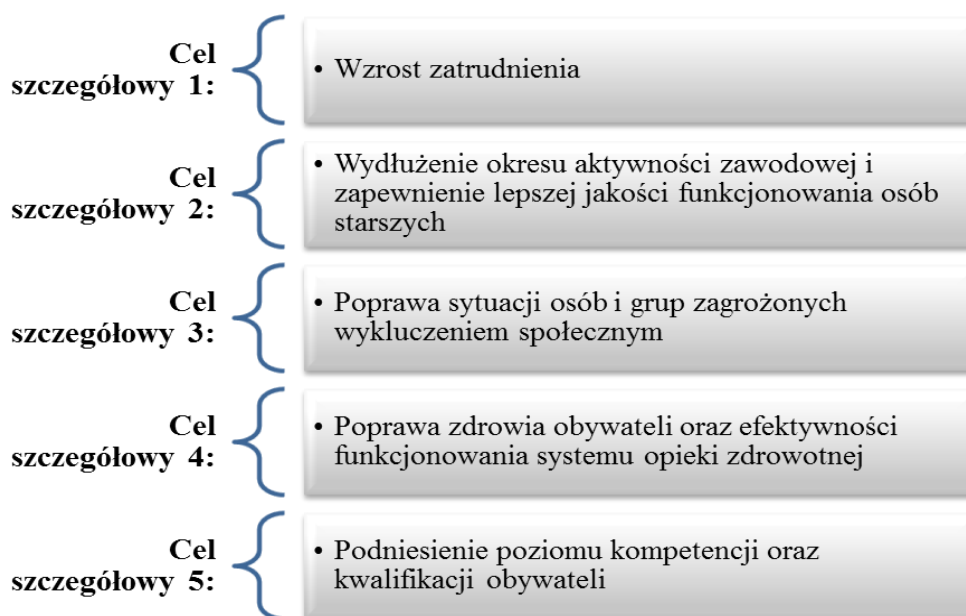
Oprócz celów dla całej UE każde państwo członkowskie zostało zobligowane do przygotowania Krajowego Programu Reform. W tych reformach mają być określone cele na poziomie narodowym w powyższych pięciu obszarach. W Polsce 30 kwietnia 2013 r. przez Radę Ministrów został przyjęty „Krajowy Program Reform Aktualizacja 2013/2014” na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Dokument ten podlega corocznej aktualizacji, która jest dokonywana w kwietniu, zgodnie z tzw. semestrem europejskim.

² Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl/files/upload/8418/EUROPA_PL.pdf, s. 2-3, 11 września 2013.

3. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Kluczowe zamierzenia w dziedzinie edukacji w ramach realizacji celów „Europa 2020” zostały przedstawione w **Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020** Uchwałą nr 104, przyjętą przez Radę Ministrów 18 czerwca 2013 r. Jej celem jest rozwijanie potencjału ludzkiego na różnych etapach życia – od wczesnego dzieciństwa, przez edukację szkolną, na poziomie wyższym, etap aktywności zawodowej, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo, do starości.

Fundamentalnym celem strategii jest „rozwijanie kapitału ludzkiego przez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym we wszystkich etapach życia³”. Przy tak zdefiniowanym celu strategicznym określono pięć celów szczegółowych, które przedstawia rys. 2.

Rys. 2. Szczegółowe cele Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Fig. 2. Detailed objectives of the Strategy for the Development of Human Capital in 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r., op.cit., s. 36-42.

Głównym założeniem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, koncentrując się na *etapie edukacji szkolnej*, staje się **jakość nauczania i kompetencje** uzyskiwane przez

³ Uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, załącznik do uchwały, s. 36, „Monitor Polski”, Warszawa 7 sierpnia 2013 r., poz. 640.

uczniów. Podstawowymi **wyznacznikami** określającymi realizację postawionego założenia powinny być⁴:

1. większe wsparcie i rozwój uczniów o wybitnych zdolnościach, przy równoczesnym zmniejszaniu liczby uczniów, którzy osiągają najsłabsze wyniki, a także wyrównanie poziomów wyników pomiędzy szkołami, szczególnie na poziomie ponadgimnazjalnym;
2. wzmocnienie wśród uczniów, na wszystkich etapach edukacji szkolnej, kluczowych kompetencji, a w szczególności: komunikacyjnych, matematycznych, informatycznych, językowych, społecznych, a także rozwijanie ich kreatywności, przedsiębiorczości, umiejętności uczenia się, stawiania trafnych pytań i rozwiązywania problemów, współdziałania w zespole oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także w życiu obywatelskim;
3. obecność pracodawców w programowaniu kształcenia jako praktyków, którzy kreują rynek pracy.

Aby osiągnąć powyższe wyzwania, niezbędne jest wdrożenie **wielu działań**, które zostały określone przez ustawodawcę i dotyczą⁵:

- zorientowania kształcenia ogólnego na kształcenie kluczowych kompetencji i umiejętności uczniów,
- wspomagania rozwoju kompetencji cyfrowych,
- modernizacji systemu egzaminów zewnętrznych,
- różnicowania form zajęć, a także dalszej indywidualizacji procesu kształcenia,
- stworzenia modelu pracy z uczniem szczególnie zdolnym,
- doskonalenia i promocji modelu kształcenia zawodowego,
- stworzenia nowego modelu kształcenia nauczycieli i dostępu do tego zawodu,
- zwiększenia atrakcyjności zawodu nauczyciela oraz poprawy efektywności i jakości jego pracy,
- doskonalenia systemu kontroli jakości kształcenia,
- wprowadzenia funkcji socjalnej oraz wczesnointerwencyjnej szkoły,
- zwiększenia udziału dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w szkolnictwie ogólnodostępnym,
- włączenia do programów szkolnych elementów promujących zdrowy styl życia,
- rozwoju systemu monitorowania oświaty.

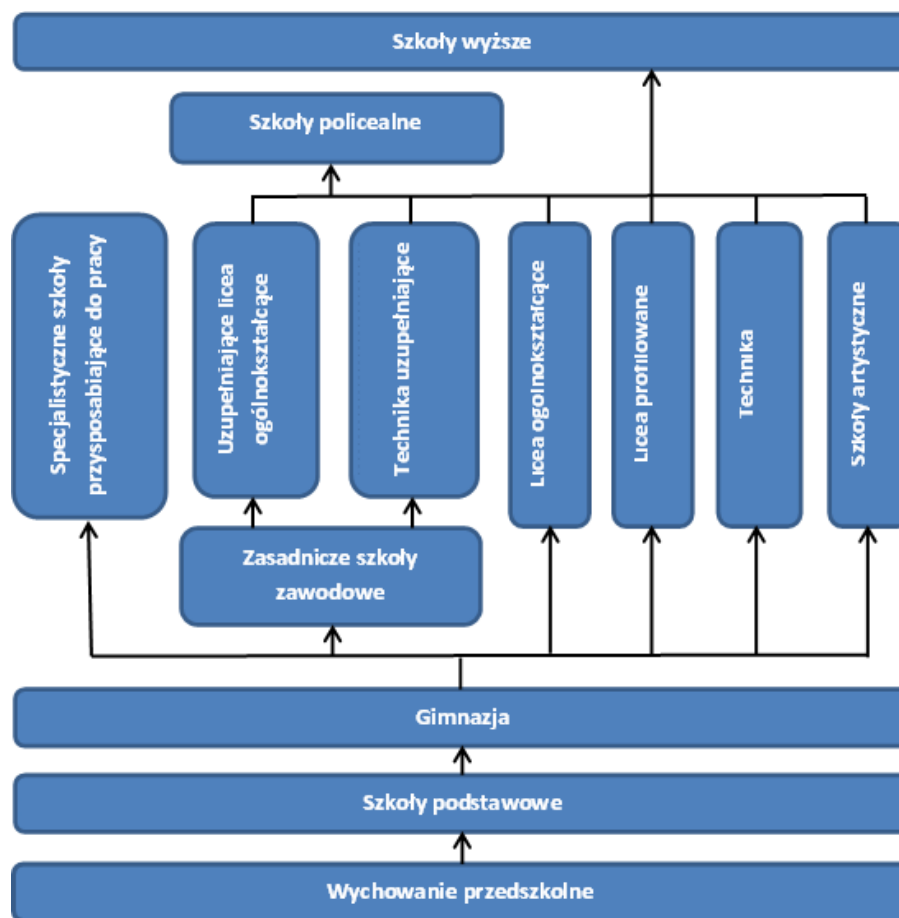
Wszelkie działania, realizowane w obszarze „edukacja szkolna” odnoszą się zatem do kwestii jej jakości oraz celów, którym powinna ona służyć.

⁴ Opracowanie na podstawie: Uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r., ...op.cit., s. 47.

⁵ Ibidem, s. 49-52.

4. Szkoły ponadgimnazjalne w systemie edukacji w Polsce

W Polsce publiczne szkoły i instytucje oświatowe są prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, czyli gminy, powiaty i województwa, zgodnie z Ustawą o systemie oświaty⁶. System oświaty obejmuje przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz policealne. System ten przedstawiony jest na rysunku 3.

Rys. 3. System edukacji w Polsce

Fig. 3. The education system in Poland

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2010/2011, GUS, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/e_oswiata_i_wychowanie_2010-2011.pdf, s. 23, 5 marca 2013.

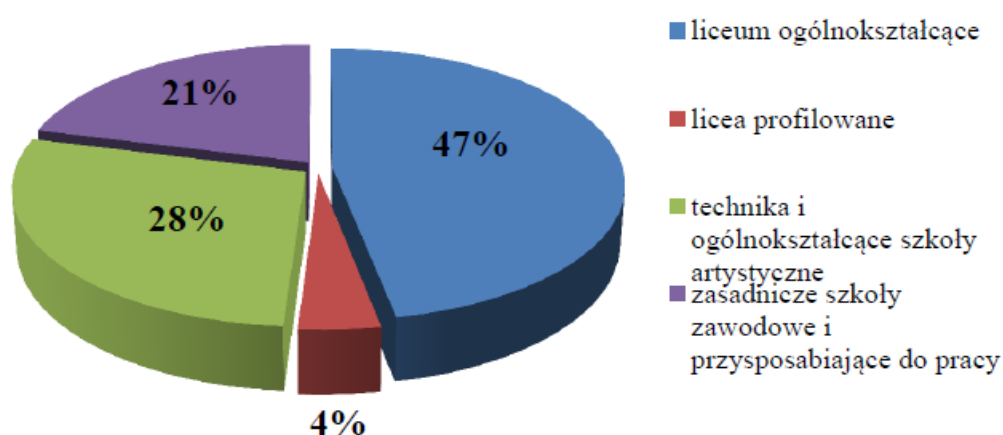
W skład **szkół ponadgimnazjalnych**, jak widać na rys. 3, wchodzi:

- zasadnicze szkoły zawodowe – dwu- i trzyletnie,
- licea ogólnokształcące – trzyletnie,
- licea profilowane – trzyletnie,

⁶ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

- technika – czteroletnie,
- szkoły artystyczne,
- uzupełniające licea ogólnokształcące – dwuletnie,
- technika uzupełniająca – trzyletnie (na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej),
- specjalne szkoły przysposabiające do pracy – trzyletnie,
- szkoły policealne.

Rysunek 4 przedstawia wynik rekrutacji uczniów do poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2011/2012.

Rys. 4. Rekrutacja do szkół ponadgimnazjalnych według typów szkół w roku szkolnym 2011/2012.

Fig. 4. Recruitment to secondary schools by type of school in the school year 2011/2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012, GUS, Warszawa 2012, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/e_oswiata_i_wychowanie_2011-2012.pdf, s. 68, 5 marca 2013.

Zgodnie z raportem Głównego Urzędu Statystycznego dotyczącym Oświaty i Wychowania w roku szkolnym 2011/2012 wśród absolwentów gimnazjów największym zainteresowaniem cieszyły się licea ogólnokształcące, do których uczęszczało aż 47% uczniów klas pierwszych. Według autorów raportu, szkoły umożliwiające naukę zawodu, czyli technika i szkoły zawodowe, utrzymują się na podobnym poziomie, z perspektywy ostatnich lat. Zjawisko to jest spowodowane utrzymującym się popytem na pracowników mających określone kwalifikacje. Licea profilowane zyskują coraz mniejsze zainteresowanie. Powodem takiej sytuacji, jak wynika z raportu, jest fakt, że szkoły te pozwalają uzyskać wykształcenie ogólne uwzględniając jedynie orientację w zawodzie, lecz bez uprawnień do jego wykonywania.

Na uwagę zasługuje fakt, że 79% uczniów pobierało naukę w szkole, która umożliwiła kontynuację edukacji przez uzyskanie świadectwa dojrzałości⁷.

5. Uwarunkowania demograficzne funkcjonowania szkół ponadgimnazjalnych

Podstawowym, globalnym problemem dzisiejszych czasów jest przewidywany **niż demograficzny**. Na podstawie założeń prognozy ludności na lata 2003-2030, które są wynikiem ustaleń ekspertów Głównego Urzędu Statystycznego, Rządowej Rady Ludnościowej oraz Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk, wynika ogólna tendencja znacznego zmniejszenia populacji. Wśród przyczyn takiego zjawiska wymienia się⁸:

- zwiększone zainteresowanie zdobywaniem wykształcenia,
- trudności na rynku pracy,
- zmniejszenie świadczeń socjalnych,
- brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny,
- trudne warunki społeczno-ekonomiczne.

Tabela 1 przedstawia prognozę ludności według podziału na edukacyjne grupy wiekowe na lata 2007-2035.

Tabela 1

Prognoza ludności według edukacyjnych grup wieku (w tysiącach)

Wiek	2007	2008	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035
0-2	1121,2	1159,3	1192,2	1214,5	1213,7	1115,7	973,6	857,6	819,9
3-6	1416,0	1415,9	1436,1	1473,3	1632,4	1589,8	1435,0	1247,1	1121,4
7-12	2417,8	2340,6	2265,2	2206,0	2217,3	2437,9	2378,6	2151,1	1874,9
13-15	1450,3	1383,3	1326,6	1269,4	1086,1	1116,8	1226,0	1184,6	1062,6
16-18	1636,2	1585,2	1518,5	1446,8	1173,1	1049,3	1187,4	1220,8	1141,3
19-24	3767,1	3626,7	3495,5	3370,9	2817,2	2320,4	2135,4	2366,9	2416,5

Źródło: opracowanie własne: na podstawie danych zawartych w GUS-ie, Departament Badań Demograficznych. Prognoza ludności na lata 2008-2035, strona Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl, 5 marca 2013, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf, Warszawa 2009, s. 265.

Z prognozy opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny i Departament Badań Demograficznych wynika, że w Polsce w ciągu kilku lat, od 2017 roku odsetek osób w wieku 0-24 lat zmniejszy się z 31 pkt. % do 26 pkt. %. W kolejnych latach wystąpią minimalne zmiany udziału tej zbiorowości w strukturze ogółem, jednak do 2035 roku spadek wyniesie

⁷ Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012..., op.cit., s. 70-71.

⁸ Prognoza ludności na lata 2003-2030, GUS, www.stat.gov.pl/gus/5840_648_PLK_HTML.htm, 5 marca 2013.

2,6 pkt. %. W 2035 roku udział dzieci i młodzieży w populacji ogółem wyniesie tylko 23,4%. Przewiduje się, że liczebność tej zbiorowości zmniejszy się z 11808,6 tys. w 2007 roku do 8436,6 tys. w 2035 roku⁹. Stanowi to 3372 tys. mniej dzieci we wszystkich przedziałach wiekowych. W każdej grupie przewidywany jest niekorzystny spadek liczebności młodych ludzi, co skutkuje dużym prawdopodobieństwem stopniowego zamykania oddziałów szkolnych i, idąc dalej, likwidacją szkół.

Tabela 2 przedstawia wykres obrazujący sytuację demograficzną kształtującą się w województwie śląskim na przestrzeni 28 lat, uwzględniający prognozę do 2035 roku.

Tabela 2

Prognoza ludności według edukacyjnych grup wieku (w tysiącach)
w województwie śląskim

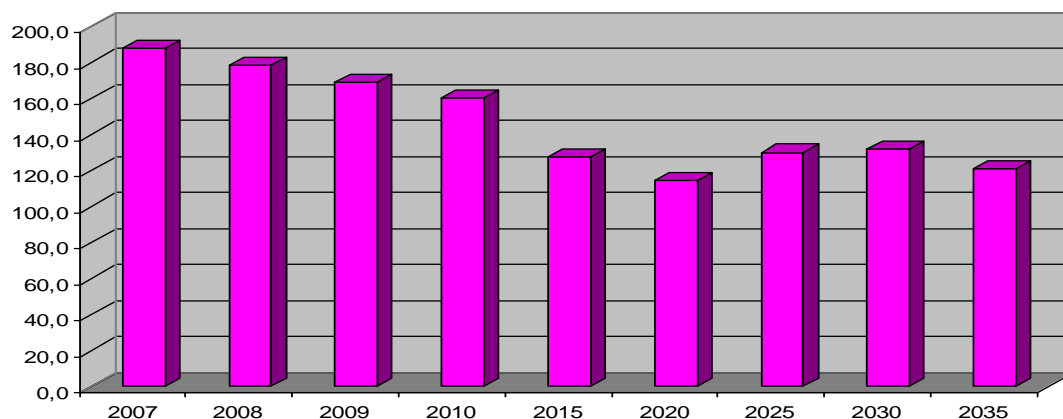
Wiek	2007	2008	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035
0-2	126,4	130,9	134,3	136,4	134,3	121,0	104,1	91,5	87,7
3-6	157,5	157,7	160,6	165,2	181,5	173,7	153,9	132,3	118,8
7-12	267,0	258,3	249,7	243,4	246,3	268,7	257,8	229,0	197,3
13-15	161,9	153,6	147,0	139,6	119,4	123,5	134,2	127,4	112,2
16-18	188,0	178,7	169,3	160,6	127,6	114,8	130,3	132,0	121,0
19-24	445,9	427,8	409,2	390,9	309,8	251,6	232,5	257,6	259,0

Źródło: opracowanie własne: na podstawie danych zawartych w GUS-ie, Departament Badań Demograficznych. Prognoza ludności na lata 2008-2035, strona Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl, 5 marca 2013, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf, Warszawa 2009, s. 266.

W grupie wiekowej 16-18 lat, która jest przedmiotem naszego zainteresowania, do 2020 roku przewidywany jest największy spadek liczebności młodzieży. Prognozowane jest zmniejszenie z 188 tys. w 2007 roku do 114,8 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych w 2030 roku, co stanowi 73,2 tys. mniej młodzieży. W kolejnych latach odnotowuje się okresowy przyrost, jednakże na koniec 2035 roku przewiduje się, że młodzieży w wieku 16-18 będzie jedynie 121 tys., co stanowi 67 tys. mniej uczniów w badanym przedziale wiekowym. Sytuację tę przedstawia rys. 5, z którego wynika, że największy spadek liczby młodzieży kreuje się w niedalekiej przyszłości i dyrektorzy szkół, chcąc przetrwać ten trudny okres, powinni podjąć odpowiednie działania. Z tego wynika problemem, z którym będą musiały się zmierzyć jednostki edukacyjne, a mianowicie zwolnienia wśród pracowników pedagogicznych. Według raportu GUS-u w szkołach ponadgimnazjalnych kadra dydaktyczna w roku szkolnym 2011/2012 liczyła 111,1 tys. etatów pełno- i niepełnozatrudnionych pracowników. Porównując z poprzednim rokiem nastąpił spadek zatrudnienia o 11,2%, co oznacza, że na szczeblu ponadgimnazjalnym liczba etatów zmniejszyła się o 5,1 tys.¹⁰

⁹ Prognoza ludności na lata 2008-2035..., op.cit., s. 171.

¹⁰ Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012..., op.cit., s. 119-120.

Rys. 5. Prognoza ludności w wieku 16-18 lat (w tys.) w województwie śląskim

Fig. 5. Forecast of population aged 16-18 years (in thousands) in the Silesian Voivodeship

Źródło: opracowanie własne: na podstawie danych zawartych w GUS-ie, Departament Badań Demograficznych. Prognoza ludności na lata 2008-2035, strona Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl, 5 marca 2013, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf, Warszawa 2009, s. 266.

Liczba godzin dydaktycznych jest uzależniona od liczby uczniów kształconych w danej placówce edukacyjnej. Analizując zatem liczbę otwieranych oddziałów klasowych, dla przykładu w zabrzańskich szkołach w latach 2009-2012, zauważalny jest cykliczny ich spadek. Plan zadań naborowych złożonych przez dyrektorów szkół i ich wykonanie został pokazany w tabeli 3. Z planu zadań naborowych wynika, że w 2009 roku dyrektorzy szkół planowali otwarcie 94 oddziałów, natomiast wykonano tylko 77. Stanowi to różnicę 17 oddziałów mniej w całym mieście Zabrze. W kolejnych latach zakładany plan otwieranych oddziałów w badanych szkołach cyklicznie się zmniejsza. W 2012 roku otwarto o 14 oddziałów klasowych mniej co do 2009 roku.

Nie da się ukryć, że w związku z taką perspektywą kadra nauczycielska musi wspomóc czynnie organizację, jaką jest szkoła, w działaniach zapewniających pełny nabór co do przyznanego limitu przez jednostkę samorządową.

Tabela 3

Plany zadań naborowych złożonych przez dyrektorów szkół i ich wykonanie w latach: 2009-2012

Lp.	Nazwa jednostki	2009 r.						2010 r.						2011 r.						2012 r.					
		Plan dyrektora			Wykonanie			Plan			Wykonanie			Plan			Wykonanie			Plan			Wykonanie		
		LO+ LP	T	ZSZ	LO	T	ZSZ	LO	T	ZSZ	LO	T	ZSZ	LO	T	ZSZ	LO	T	ZSZ	LO	T	ZSZ	LO	T	ZSZ
1.	ZSO	6			5			5			4			5			4			4			4		
2.	ZSO 5	6			5			5			5			5			4			5			3		
3.	ZSO 11	5			4			4			4			4			4			4			4		
4.	ZSO 12	3			2			3			2			2			2			2			2		
5.	ZSO 13	2			1			2			1			1			1			1			1		
6.	ZS 4	1			1			1			1			1			0			1			0		
7.	ZSO 14	1			1			1			1			1			1			1			1		
8.	ZS 10	2+1	3		3	2		3	2		4	2		4	2		4	2		4	2		4	2	
9.	CE	4	4		3	3		3	3		3	2		3	3		3	2		3	3		3	2	
10.	ZCKOiz	2+1	5	2	2	4	2	2	3	3	0	2	2	0	4	2	0	3	1	1	6	2	0	4	1
11.	ZS 3	2	3		1	3		2	3		1	2		2	3		2	2		2	3		1	4	
12.	ZS 17		4	1		3	1		4	1		3	1		3	1		3	1		4	1		3	1
13.	CKOiz	1		4	0		4			5			4			4			4			4			4
14.	ZS 18		2			2			3			2			2			2			2			2	
15.	ZSSport	1			1			1			1			1			1			1			1		
16.	ZSEU	2	4	2	1	3	2	1	3	2	1	2	2	1	4	2	1	3	2		4	2	0	4	1
17.	ZSMS		3	4		3	4		3	4		3	4		3	4		3	4		3	4		2	3
18.	ZSSpoż.		4	3		3	2		3	3		2	2		3	2		2	2		2	2		2	2
19.	ZSS 42	1+1		4	2		4	1		4	4		3	1		4	0		6	1		3	0		2
	Razem	42	32	20	32	26	19	34	27	22	32	20	18	31	27	19	27	22	20	30	29	18	24	25	14
		94			77			83			70			77			69			77			63		

Źródło: opracowane przez Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego w Zabrze.

6. Podsumowanie

Postawione cele i prognoza trendów demograficznych przekonują o konieczności podwyższenia jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, ponieważ pozwoli to na utrzymanie ich konkurencyjności na rynku usług edukacyjnych. Szkoła ponadgimnazjalna powinna stale i w sposób systemowy troszczyć się o jakość swoich usług edukacyjnych, zapewniając ciągłość ich doskonalenia, kreować własny wizerunek, dostosowywać się do wymagań rynku i oczekiwań pracodawców, monitorować i wykorzystywać różne narzędzia badań w kierunku podwyższenia jakości. Tylko w tym przypadku zapewni sobie przyływ chętnych do nauczania się, stabilność zatrudnienia i mocną pozycję na rynku. Przedstawione badania uzasadniają i motywują wprowadzenie w szkołach ponadgimnazjalnych między innymi Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK), zgodnego z normami ISO.

Bibliografia

1. Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl/files/upload/8418/EUROPA_PL.pdf.
2. Materiały wewnętrzne Wydziału Oświaty Urzędu Miejskiego w Zabrze.
3. Mazurkiewicz G.: Jakość edukacji. Różne perspektywy. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2012.
4. Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2010/2011, GUS, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/e_oswiata_i_wychowanie_2010-2011.pdf.
5. Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012, GUS, Warszawa 2012, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/e_oswiata_i_wychowanie_2011-2012.pdf.
6. Prognoza ludności na lata 2003-2030, GUS, www.stat.gov.pl/gus/5840_648_PLK_HTML.htm.
7. Prognoza ludności na lata 2008-2035, GUS, Departament Badań Demograficznych, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf.
8. Strategia rozwoju edukacji na lata 2007-2013, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Centrum Informacji Europejskiej, [www.cie.gov.pl/HLP%5Cfiles.nsf/0/1D69FE3F2056D2DCC1257068004FA7F7/\\$file/strategia_2007_2013.pdf?Open](http://www.cie.gov.pl/HLP%5Cfiles.nsf/0/1D69FE3F2056D2DCC1257068004FA7F7/$file/strategia_2007_2013.pdf?Open).
9. Uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, załącznik do uchwały, „Monitor Polski”, Warszawa 7 sierpnia 2013, poz. 640.
10. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256 r., poz. 2572 z późn. zm.).

Abstract

The goals set and demographic trends forecast support the need to increase the quality of education in secondary schools, as this will keep them competitive in the educational services market. Secondary school should in a constant and systematic way care for the quality of its educational services, ensuring the continuity of their improvement, create its own image, adapt to market requirements and employers' expectations, monitor and use a variety of tools related to research and quality increase. Only in such a case it will be able to attract potential students, ensure the employment stability and a strong market position. The presented study justifies and motivates to implement, among others, the Quality Assurance System in accordance with ISO standards in secondary schools.